

Sammendrag av doktorgradsavhandlinger

Karianne Franck

Constructions of Children In-Between Normality and Deviance in Norwegian Day-Care Centres

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Norsk senter for barneforskning, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim. Disputas 31. januar 2014.

Denne avhandlingen er et bidrag til kritisk refleksjon rundt hvordan noen barn i norske barnehager blir konstruert som avvikende fra det som anses som normalt. Fokuset er på barn som barnehageansatte mistenker og er bekymret for kan ha særskilte behov eller en form for nedsatt funksjonsevne. I avhandlingen omtales barna som "in-between", – noe som sikter til barnas utydelige og uavklarte posisjon utenfor normalen. Avhandlingen retter et kritisk blikk mot hvordan barnehagelandskapet de siste årene har blitt preget av et økt fokus på kartlegging og evaluering av barns evner, forebygging og oppdagelse av særskilte behov. I den forbindelse reises spørsmål om hvordan og på hvilke grunnlag grenser trekkes mellom såkalte "normale" barn og "avvikende" barn i en barnehage-setting. Studiet er situert i nyere barndomssosiologi og trekker i tillegg på post-strukturelle perspektiv fra internasjonal funksjonshemmingsforskning. Basert på intervju med seksten barnehageansatte og kortere feltarbeid i fire barnehager analyseres de ansattes beskrivelser og refleksjoner omkring barn de er bekymret for. Fokuset er satt på hva slags forståelser og diskurser som gjenspeiles i de ansattes forklaringer på

hvorfor et barn mistenkes for å ha særskilte behov eller nedsatt funksjonsevne.

Avhandlingen består av tre artikler. Artikkel 1 viser hvordan barnehageansatte veksler mellom flere forståelser av barn og barndom. Første del illustrerer hvordan avvikskonstruksjoner av barn henger sammen med diskurs om utvikling og alder, og knyttes videre til kartleggingsverktøy utbredt i norske barnehager. Andre del fremhever de barnehageansatte sine kritiske refleksjoner omkring bruk av kartleggingsverktøy og hva som kan sies å være "normalt". Artikkel 2 utforsker hvordan noen barn ikke lever opp til ansattes forventninger i dagligdagse situasjoner i barnehagen. I analysen er evalueringer og beskrivelser av barn knyttet til en overordnet diskurs om "det kompetente barnet" i nordiske barnehager. Artikkel 3 fokuserer på hvordan barnehageansattes ord og uttrykk bidrar til å posisjonere noen barn som annerledes og avvikende fra resten av barnegruppen. Ved bruk av begrepet "kontinuum" diskuteres perspektiv på nedsatt funksjonsevne og grensene mellom hva som anses som normalt og avvikende.

Kontakt: Karianne Franck

E-mail: kfr@dmmh.no

Tonje Lauritzen

Barns hjem mellom to hushold. En sosiologisk studie av barns konstruksjon av hjem mellom to hushold

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim. Disputas 24. januar 2014.

I denne avhandlingen rettes søkelyset mot barns hverdagsliv når de har foreldre som bor i to hushold. 25 prosent av alle barn i Norge er registrert bosatt med bare en av foreldrene, og de fleste av disse har den andre forelderen i et annet hushold. Over de siste årene har det vært en økning i andelen barn som har samvær med den andre forelderen, og omfanget av samvær mellom barna og samværsforeldrene har økt. De ulike måtene samværet praktiseres på, har romlige konsekvenser som viser seg i organiseringen av barns hverdagsliv og har betydning for deres konstruksjon av hjem mellom to hushold.

Data er samlet inn gjennom kvalitative intervjuer med barn med foreldre i to hushold, mellom 8 og 14 år. I tillegg presenteres analysekapitlene med tabellanalyser fra en "barnefil" av Samvær- og bidragsundersøkelsen 2002 fra Statistisk sentralbyrå.

Den teoretiske tilnærmingen er hjem innenfor et hverdagslivsperspektiv, og studien er forankret i den tverrfaglige barne- og barndomsforskningen. Avhandlingen er en monografi og funnene presenteres i seks analysekapitler hvor forskjeller og likheter mellom foreldrenes to hushold synliggjøres i de tre første analysekapitlene, mens forbindelsene mellom husholdene er tema i de to neste kapitlene. Det siste analysekapitlet er et oppsummerende kapittel som tematiserer konstruksjon av hjem mellom to hushold.

I det første analysekapitlet er tema hvordan barna bruker foreldrenes boliger og det skilles mellom en posisjon som eier og som låner av husene. I det andre kapitlet er fokuset på familiene og hva barna gjør sammen med dem som bor i hvert av husholdene. Her varierer det hvorvidt barna fremstår som beboere eller gjester i foreldrenes hushold. Barnas sosiale nettverk i tilknytning til hvert av foreldrenes hushold tematiseres i det tredje kapitlet. Det kommer frem at alle har et nettverk knyttet til foreldrene, men det varierer hvorvidt barna har et stedsforankret nettverk i nærmiljøene i tilknytning til begge foreldrenes hushold.

I det fjerde analysekapitlet er temaet telefonkontakt mellom barn og foreldre og barn og venner, de ikke er sammen med. Når det gjelder foreldre bidrar kontakten til familietid selv om de ikke er sammen, mens kontakten med venner gir en form for egentid. Det femte kapitlet omhandler hvordan barn reiser og betydningen av reise måte for barns organisering av hverdagslivet. I det siste analysekapitlet fremkommer det at flere forhold som tid, sted og relasjoner spiller sammen på ulike måter i barns konstruksjon av hjem mellom to hushold.

Kontakt: Tonje Lauritzen

E-mail: tl@ostforsk.no